

Müsaibə “Vergilər” qəzetinin 08.01.2014 tarixli 01 (691) sayında tam dərc olunub

Vergi orqanı əməkdaşlarının əldə etdikləri biliklər onların praktik fəaliyyətində faydalı olmalıdır

Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzi tərəfindən vergi əməkdaşlarının bilik və peşə hazırlığının yüksəldilməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyünlü işlər həyata keçirilir, yeni tədris və təlim texnologiyaları tətbiq edilir. Tədris Mərkəzinin fəaliyyəti ilə bağlı suallarımıza Mərkəzin rəisi Ceyhun Yusifov cavab verir.

- Ceyhun müəllim, yola saldıığımız 2013-cü ili rəqəmlərlə səciyyələndirsək, Tədris Mərkəzinin göstəriciləri hansı mənzərəni yaradar?

- Ötən il tədris və təlim prosesi həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından təkmilləşmişdir. İl ərzində 23 qısamüddətli təlim, 3 ilkin hazırlıq kursu və 28 ixtisasartırma kursu keçirilmiş, tədris prosesinə 1207 nəfər vergi əməkdaşı cəlb olunmuşdur. Müqayisə üçün qeyd edək ki, bu göstərici 2011-ci ildə 473 nəfər, 2012-ci ildə isə 707 nəfər idi.

Tədrisin keyfiyyət göstəricilərində də artım müşahidə olunmaqdadır. Əksər inkişaf etmiş ölkələrdə, o cümlədən Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatına üzv ölkələrin vergi orqanlarında il ərzində bir vergi işçisi üçün beş günlük təlim məqbul hədd kimi götürülür. Ötən il ölkəmizin hər vergi əməkdaşına düşən təlim günlərinin sayı 4,6 adam-gün oldu. Müqayisə üçün qeyd edək ki, həmin göstərici 2011-ci ildə 3,2 adam-gün, 2012-ci ildə isə 3,7 adam-gün olmuşdur.

Tədris kurslarının səmərəliliyi baxımından dinləyicilərin ehtiyaclarının və daha çox diqqət yetirilməli olan məsələlərin dəqiqləşdirilməsi üçün əməkdaşların peşə hazırlığının, bilik səviyyəsinin ilkin qiymətləndirilməsi və tədris kursunun sonunda müvafiq tövsiyənin verilməsi üçün son qiymətləndirmə aparılır. 2013-cü ildə ixtisasartırma kursları üzrə biliklərin ilkin qiymətləndirilməsinin nəticələri 57,5%, yekun qiymətləndirmə isə 79,4% olmuşdur. Beləliklə, tədris prosesi nəticəsində biliklərin 22,5% artımı qeydə alınmışdır. 2013-cü ildə ilkin hazırlıq kurslarında ilkin qiymətləndirmə 61,3%, yekun qiymətləndirmə isə 84,2% olmaqla, artım 22,9% təşkil etmişdir.

2013-cü ildə ixtisasartırma kursları üzrə ilkin və yekun qiymətləndirmələr arasındakı müsbət fərq (22,5%), 2008-2012-ci illəri əhatə edən dövrün orta göstəricisi (14,1%) ilə müqayisədə 8,4%, ilkin hazırlıq kursları üzrə isə 0,6% çox olmuşdur.

- Tədris Mərkəzinin fəaliyyətində vergi əməkdaşlarının peşə hazırlığının təkmilləşdirilməsi, ixtisaslarının artırılması, vergilər və vergitutma ilə bağlı yeni qəbul edilmiş qanunların, normativ və idarəetmə aktlarının öyrədilməsi xüsusi yer tutur...

- Vergilər Nazirliyində aparılan tədris-təlim fəaliyyətinin əsas strateji xətti ondan ibarətdir ki, tədris prosesi vergi orqanlarının ehtiyaclarına yönəlməli, vergi orqanı əməkdaşlarının əldə etdikləri biliklər onların praktiki fəaliyyətində faydalı olmalıdır. Tədris prosesi ilə əməli fəaliyyətin vəhdətini yaratmaq üçün vergi orqanlarının tədris-təlim ehtiyacları öyrənilir. İlkin hazırlıq və ixtisasartırma kurslarının tədris və mövzu planları məhz həmin ehtiyaclar üzərində qurulur. Ümumiyyətlə, tədris tələbatlarının öyrənilməsi artıq bizim davamlı işimizə çevrilmişdir.

Vergitutma ilə bağlı qanunvericilik aktlarına edilmiş dəyişikliklər və vergi inzibatçılığı üzrə qəbul olunmuş normativ sənədlər müvafiq kursların tədris-mövzu planlarında nəzərdə tutulmuş

fənlər üzrə hazırlanan tədris materiallarına salınmışdır. Tədris prosesi yeni dəyişikliklərin tam əhatə edilməsi üçün mütəmadi şəkildə adaptasiya olunur.

- Vergi sisteminin formalaşdırılması, inkişafı və hüquqi təminatına dair Mərkəzdə nə kimi elmi tədqiqatlar aparılır?

- «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasına uyğun olaraq, Vergilər Nazirliyi tərəfindən «Vergi sisteminin inkişafı üzrə Strateji Plan» təsdiq olunmuşdur. Həmin plana əsasən, Tədris Mərkəzi vergi sisteminin inkişafı ilə bağlı elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasında iştirak edir.

Müasir dövrdə iqtisadiyyatın qloballaşması, ölkələr arasında əlaqələrin güclənməsi dövlət tərəfindən həyata keçirilən vergi siyasəti qarşısında da yeni və həlli vacib məsələlər ortaya qoyur. Bunların arasında vergi siyasətinin iqtisadi inkişafa təsiri və onun stimullaşdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Vergi siyasəti bir tərəfdən əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsində, digər tərəfdən isə büdcə gəlirlərinin formalaşmasında mühüm rol oynayır.

Təcrübə göstərir ki, elmi cəhətdən əsaslandırılmış vergi siyasəti daha uğurlu nəticələrə gətirib çıxarır. Bu baxımdan, dünya iqtisadiyyatında baş verən proseslərin təhlili və passiv vergi siyasətindən aktiv vergi siyasətinə keçidin təmin olunması «Müasir qloballaşma şəraitində vergi siyasətinin imperativləri», «Vergitutma bazasının eroziyası və gəlirlərin köçürülməsi», «Kiçik və orta sahibkarlığın vergiyə cəlb edilməsinin müasir problemləri», «Bilik əsaslı kapital və onun vergiyə cəlb edilməsinin müasir problemləri», «Vergi siyasətinin sosial-iqtisadi bərabərsizliyə təsiri» və bu qəbildən olan digər mövzular üzrə elmi araşdırmaların aparılmasını zəruri edir. 2013-cü ildə Tədris Mərkəzində «Vergilərin gəlirlərin bərabərsizliyinin azaldılmasında rolu» mövzusunda elmi-tədqiqat işi yerinə yetirilmişdir. Düşünürəm ki, apardığımız tədqiqatların nəticələri vergi siyasətinin daha da təkmilləşdirilməsi üçün faydalı ola bilər.

- Kadrların bilik səviyyəsinin artırılması, onların peşə hazırlığının müasir dövrün tələbləri çərçivəsində qurulması üçün yeni təlim metodlarından hansı səviyyədə istifadə olunur?

- Tədrisin təşkilində yeni təlim metodlarından istifadə və biliklərin qiymətləndirilməsində yeni texnologiyaların tətbiqi keyfiyyətin yüksəlməsinə öz təsirini göstərmişdir. Belə müsbət nəticələr son dövrlərdə vergi orqanlarında əməkdaşların bilik və peşə hazırlığının yüksəldilməsi üçün resursların - müasir infrastruktura malik maddi-texniki bazanın və kadr potensialının inkişafının, tədrisin daha keyfiyyətli şəkildə aparılmasının məntiqi nəticəsidir.

2013-cü tədris ili ərzində tədris və təlim prosesinin daha yaradıcı və səmərəli olması üçün işgüzar oyunlar, konkret halların təhlili, kollektiv müzakirələr kimi mütərəqqi təlim üsullarından geniş istifadə olunmuşdur. Hazırda beynəlxalq təcrübədə tətbiq olunan «Open space» və «World cafe» təlim metodlarından daha fəal istifadə edilir, bu istiqamətdə müasir təcrübənin öyrənilməsi üçün işlər aparılır. Qeyd olunanlarla yanaşı, təlimçilərimizin bu metodlardan istifadə etmək qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində də tədbirlər görülür.

Tədris Mərkəzində distant təhsilə də ciddi diqqət yetirilir. Mərkəzdə tədris olunan bütün fənlər və mövzular üzrə tədris materialları elektron formada dinləyicilərin ixtiyarına verilir.

- Ümumiyyətlə, tədrisin təşkilində informasiya texnologiyalarından istifadə ilə bağlı hansı işlər görülür?

- Ötən il informasiya və kommunikasiya sistemlərinin tədrisdə tətbiqi ilə bağlı bir sıra təkmilləşdirmə işləri həyata keçirilmişdir: müxtəlif qruplar (kafedralar) və ya istifadəçilər (müəllimlər) yaratmaqla onlara sual bankından istifadə etmək hüququ verilmişdir. İmtahan

pəncərəsindən rahat istifadə etmək üçün internet modulunun yeni dizaynı tətbiq edilmişdir. İmtahanın gedişi zamanı ümumi, imtahan bitdikdən sonra isə qrup və fərdi olaraq hesabatların, həmçinin ümumi və müqayisəli nəticə və hesabatların alınması imkanı yaranmışdır. Proqram təminatının yeni versiyasını tətbiq etməklə daha çox istifadəçi eyni anda imtahana daxil ola bilər. Test bankı daha əlverişli formada hazırlanmışdır. Bütün bunlar Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sisteminin (AVİS) müvafiq altsistemində test üsulu ilə imtahanın real vaxt rejimində keçirilməsində şəffaflığın təmin olunmasına xidmət edir.

Bundan başqa, beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından daha geniş istifadə etməklə tədris prosesinin təkmilləşdirilməsini nəzərdə tuturuq, yeni təlim metodlarının tətbiqi imkanları araşdırılır.

- Vergi tədris modelinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı hansı addımlar atılır? Bu istiqamətdə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiq edilməsi nəzərdə tutulurmu?

- Tədris Mərkəzinin fəaliyyətində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi məsələləri önəmli yer tutur. Ötən dövr ərzində Böyük Britaniyanın və Avstriyanın vergi sistemlərində həyata keçirilən təlim və tədris prosesləri üzrə təcrübə öyrənilmiş, həmin ölkələrin təlim sistemlərinin strukturu, tətbiq olunan təlim texnologiyaları, metodları və alətləri barədə əhatəli biliklər toplanmışdır. Hazırda qeyd olunan təcrübə və biliklərin Tədris Mərkəzində tətbiqi istiqamətində işlər aparılır.

Ötən ilin may ayında Tədris Mərkəzində Avstriya Federal Maliyyə Akademiyasının təlimçilərinin iştirakı ilə «Təlimçilərin təlimi» mövzusunda trening təşkil olunmuşdur. Treningin əsas məqsədi Vergilər Nazirliyinin təlim-tədris fəaliyyəti ilə məşğul olan əməkdaşlarına təlimçiyə aid tələblər barədə, təlim materiallarının hazırlanması, təlimin təşkili, təlim metodları və alətləri üzrə geniş praktiki və nəzəri biliklərin verilməsi, onlara təlimçilik qabiliyyətlərinin aşılması idi. Artıq Vergilər Nazirliyində təşkil olunan tədris-təlim proseslərində bu təcrübələrin geniş tətbiqinə başlanmışdır.

Onu da qeyd etmək ki, vergi xidməti əməkdaşlarının peşə hazırlığı prosesində beynəlxalq təcrübə öyrənilməklə distant təhsilin daha səmərəli təşkili məsələləri araşdırılır. Müvafiq təkliflərin verilməsi üçün elektron (e-learning), kombine

(b-learning) və mobil (m-learning) təhsil sistemlərinin tam tətbiq edilməsi ilə əlaqədar imkanlar öyrənilir.

- Tədris Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilməsi planlaşdırılan yeni layihələr haqqında məlumat verməyinizi xahiş edirik.

- Tədris Mərkəzinin qarşısında duran prioritet istiqamətlər müəyyənləşdirilmişdir. Perspektivdə zərurət yarandığı hallarda, respublikanın müxtəlif ali təhsil ocaqları ilə korporativ seminarların və birgə təlim kurslarının təşkili, təlim materiallarının elektron məlumat arxivinin yaradılması, video-təlimin yeni metodunun tətbiqi və video-konfransların təşkili, xarici tədris mərkəzləri ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Təlim və tədris sahəsində isə təlimçilərin bacarıq və qabiliyyətlərinin artırılması, tədris və təlimin təkmilləşdirilməsi, Mərkəzin fəaliyyətində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi prioritet istiqamətləri təşkil edir.

Qeyd olunanlarla yanaşı, vergi orqanlarının tədris tələbatlarının tədqiqi üzrə daha geniş elmi yanaşmalardan istifadə etmək istiqamətində işlər aparılır. Həmin tələbatların daha yaxşı

ödənilməsi üçün təlim potensialının və maddi-texniki imkanların inkişaf etdirilməsi də yaxın perspektivdə qarşımızda duran əsas vəzifələrdəndir.